

אחרי כל מעשה זוועה, נשמעים קולות להפעלת עונש-מוות נגד פידאיון שנלכדו. השבוע הציע מנחם בגין עצמו להטיל על הפרקליטים הצבאיים לדרוש עונש-מוות.

לפני 11 שנים, בינואר 1968, פירסם העולם הזה (1583) מאמר של אורי אבנרי על נושא זה. הוא מתפרסם להלן מחדש, עם שינויים סיגנוניים קלים ברוח הזמן.

טיהורים ושמה עונש מוות

ה ייתי בן 14 החצי כאשר נתלה שלמה בניוסף, האסיר העברי הראשון שהוצא להורג בימי השלטון הבריטי. הוא הורשע על כך שירה על אוטובוס ערבי, שהיה מלא נשים וילדים, ליד צפת, כתגמול על התנקשות ערבית.

זה היה ביום ה-29 ביוני, 1938. אני זוכר את התאריך היטב — כי הוא היה סימְד־דרך בחיי.

באותו יום החלטתי להצטרף לשורות האירגון הצבאי הלאומי.

כדי לנקום את דמו, כדי לגרש את השלטון שעשה זאת.

ובכל רחבי הארץ היו באותו יום צעירים הנערים שאמרו לעצמם: "מקומי שם. במחנה המוציא מתוכו אדם כזה. זוהי חובתו של אדם הגון בשעה זו."

במכתבהספד לפלוגת-בית"ר בראש-פינה כתב באותו יום זאב ז'בוטינסקי: "מגרדומו נעשה מיגדל, מקיברו — היכל, מזכרו — דת אזרחית."

ואכן — המחתרת הלוחמת, שהביאה תוך עשר שנים לסיוק השלטון הזר מן הארץ, צמח חת על קברו של בניוסף.

ל כרונו של אדם הוא קצר. זכרונו של ציבור, לפעמים, קצר עוד יותר.

וגם מי שיש לו זיכרון, לא תמיד הוא מסוגל ליישם את לקח נסיונותיו שזו כאשר מתהפך כות היוצרות.

דוגמה לכך אנו רואים בימים אלה, כאשר רבים התובעים להטיל עונש-מיתה על הפידאיון, המבצעים מעשי הרג.

ובראש התובעים זאת עומדים, כך נדמה, דווקא אנשי הליכוד, סיעתם של ותקיי אצ"ל ולח"י.

דבריהם מוצאים הרג בלב רבים. כי למראית-עין יש בהם הגיון. מי שבא להרוג — דינו להיהרג. הדם השפוך זועק לנקמה. ורק העונש המכסימלי יכול להרתיע.

זה משכנע. זה מספק את הרגש. זה עונה על צרכי יצירה-הנקה, הפועם בלב כל אדם.

ואין סכנה גדולה מזה.

ה הכרזה על הטלת עונש-מיתה על פידאיון שיועמדו לדין — לא תרתיע איש.

כל פדאי החוצה את הגבוה יודע, כי הוא עולד להיהרג בהיתקלו במארב צה"ל.

האיום הנוסף של הוצאה-להורג במיקרה שיישאר בחיים אחרי היתקלות זו — לא יוסיף דבר להרתעה.

מי שמוכן למות למען רעיונו, אינו עושה חשבון מדויק של סיכויי החיים והמוות על פי תורת ההסתברות.

עומת זאת, עולד איום זה להשפיע ברגע מסויים — ודווקא בכיוון ההפוך.

כאשר נתקלת כיום חוליית פידאיון במשמר צה"ל, יודעים אנשיה שיש להם סיכוי כלשהו — אם כי קלוש — להישאר בחיים — אם יכנעו.

ואכן — לא פעם, כאשר החוליה מוקפת והקרב נראה לה כאבוד, היא נכנעת.

אולם אם יידע כל איש מאנשיה של חוליה כזאת כי סופו למות ממילא, הוא יילחם עד טיפת-הדם האחרונה.

אם הברירה היחידה שלפניו היא למות כגיבור בשדה הקרב, או למות כאסיר בתא-הגרום — יעדיף את המוות בקרב.

פירוש הדבר: קרבי-עדי-מוות. בו יפלו קורבנות מיתרים — משני הצדדים.

דבר צריך להיאמר בכל האכזריות: מי שירצה לדרוך למוות את הפידאיון דן למותה גם שני צה"ל ומישמר הגבוה העומדים בקרב

הוא הופך כל היתקלות לקרב עד הסוף המר.

הוא מתעלם מן העקרון שלמדנו בצה"ל, באימונים של לוחמה-בשטח-בנוי: לעולם אל תחסום בפני האוייב את דרך-בריחתו היחידה. מי שלא נותרה לו תקווה לבריחה, או לפחות אשלייה של תיקווה — ימכור את חייו ביוקר.

מי שחם על חיי חיילינו, מוכרח להתנגד לעונש-מיתה.

ל הו ההיגיון הצבאי. נוסף עליו ההיגיון הביטחוני. שירותי-הביטחון ממלאים ברגע זה תפקיד חיוני במל"חמה באנשי הפידאיון וחבריהם. הישגים רבים נרשמים לזכותם.

מניין באים הישגים אלה?

לא קשה לנחש זאת: הם באים מדברי מודיעים.

שלמה בן-יוסף: "מגרדומו נעשה מיגדל"

מלשינים ושבוים. לא פעם מגלים עצירים, תוך כדי חקירה, את שמות חבריהם ומחבואיהם.

כל מי שמגלה פרט כזה יודע, כיום, כי אינו מסכן את חייו של האיש שעליו הוא מלשין. זה בוודאי מקל על מצפונו.

אך אם יודע המודיע, המלשין או השבוי, כי במפורו את שם חברו הוא מסגיר אותו לת לויין — עשוי הוא להחליט אחרת, גם כשישיטת-החקירה היא אלימה.

הוא עשוי לשים מחסום לפיו, אפילו בשעת חקירה קשה. זרם המידע עלול להצטמצם, ואולי אף להיפסק. **יעילות שרותי-הביטחון עולה, כמיקרה כזה, דהיפגע באופן מכריע.**

יבעיקר: אין כמת-עמולה טובה יותר מאשר תא-הגרום.

אחרי שיוצא-להורג הלוחם הערבי הראשון — יהפוך כל מישפט של פידאי לסנסציה עולמית.

זהו ההיגיון של אמצעי-התיקשות. כל מישפט כזה — ימשוך אליו המון אנשי עיתונות, טלוויזיה ורדיו מכל חלקי תבל.

כל אלה, המתעלמים כיום ממישפטי הפידאיון, מפני שחסרה להם הדרמאטיות, יהפכו אותם מחר למחנות-מתח עולמיים.

כל מידה של פידאי, העומד מישפט על חייו, תהפוך חומר עיתונאי מרתק.

מיטב העיתונאים יתקבצו, כדי להנציח את עמידתם של הלוחמים מול שופטיהם, את הצהרותיהם הפוליטיות, את דבריהם האחרונים לפני הטלת העונש, את תגובתם בהישמע גזר-הדין. העולם יעקוב בנשימה עצורה אחרי הפעולות להצלת חייהם, גדולי האישים יפנו לממשלת ישראל בדרישה לחון אותם, המתח יגבר עד לרגע הוצאתם להורג — ומיליונים סביב העולם יודהו בנפשם עם גיבורי העלילה.

בעיני העולם הם לא יהיו או טרוריסטים, שבאו להרוג ולהרוס. הם ייראו כלוחמי-שיחרור, הקמים נגד כובש זר והמוסרים את נפשם על מיובח גאוותם הלאומית. **מי שרוגל בהטלת עונש-מוות על אנשי ה-פידאיון — מוסר בידיהם נשק תעמולתי העולה בחשיבותו על אלף מוקשים.**

אך מדוע נשים את הדגש על ההשפעה התעמולתית ברחבי תבל? הן חשובה ממנה, לאין שיעור, ההשפעה שתהיה לדברים בלב העם הפלסטיני.

אין עם מוכה יותר מעם זה. אין עם מושפך ממנו. אין עם הזקוק יותר לגיבורים לאומיים.

והנה — ילכו בניו לקראת מותם, הם יעמדו מול התליין, או מול כיתת-הירי. הם יקראו, בנשימתם האחר רונה: "תחי פלסטין!" הם יכתבו על קיר הכלא, בלילים האחרון עלי אדמות, פסוקים כגון "למות או לכבוש את ההר".

צעיר בן 15 בנצרת, כטייבה, ברמאללה, כי עזה, במחנה-הפיזטים מעבר לירדן ובלבנון — מה הוא ירגיש בלבו למראה מעשה זה?

אילו גלים רותחים של זעם, של הודעות, של גאוה-אינדיקס יציפו את לבו?

אילו החלטות גורליות של התנדבות והתגייסות יבשילו בנפשו?

כל פידאי שייפה את נשמתו כשבוי בידינו — יביא לגיוס עשרות צעירים חדשים לאי-רגונו.

אחרון-אחרון מכאיב — אל נשכח את ההשפעה של הדברים על עצמנו.

בראשית ימי המדינה ביטלנו בה את עונשי-המוות. היה זה אקט גדול של המצפון הלאומי — הרגע הגדול והחגיגי ביותר בתולדות הי כנסת.

לא רצינו במדינה שתיטול חיי אדם. לא רצינו שיקום דור אשר ילמד כי יש תליין בישראל.

והנה — בהתקפה אחת של דמגוגיה והיס מריה — נחליט כי המוסר הלאומי הוא כי כחינת מותרות, ששוב איננו יכולים להרשותן לעצמנו?

האם יהיה זה המחיר שעלינו לשלם — להיות גסים יותר, קהי-חשים יותר, קשוחים יותר?

האם עלינו להקריב את מצפוננו, את כוחנו המוסרי הפנימי, את האידיאלים הרמים ביותר של מדינתנו?

האם נתן אלתרמן, שהיה אתמוז גדול הי לוחמים נגד עונש-המוות בישראל, יישכח עתה מלב תלמידיו?

שיום מערכת-טרור בימינו לא חוסלה באמצעות מערכת של טרור-נגדי. שום פעולות של תגמול והרתעה לא הצליחו, במאה ה-20, לשים קץ למלחמת-גרילה. להיפך: חוקי-ברזל הוא שכלל שגוברת אכזריות התגמול, כן גובר כוחם של לוחמי-הגרילה.

יש רק דרך אחת לשום קץ למערכת-טרור לאומית: לייבש את המעיינות שמהם היא יונקת.

הטבע אינו סובל חלל ריק. אם ישראל אינה מציעה לעם הפלסטיני פיתרון סביר לבעיית קיומו הלאומי — פיתרון התואם את האינטרסים הביטחוניים והמדיניים של ישראל — ימלאו הפידאיון את החלל הריק.

הממשלה, בחוסר יכולתה להחליט על פיתרון כזה, מכשירה את הדרך לפידאיון.

הת לויין אינו ת הליף למדינאי.